

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z powództwa P. S.
przeciwko Podkarpackiemu Urzędowi Wojewódzkiemu w Rzeszowie
o odprawę emerytalną,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 23
października 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w
Rzeszowie
z dnia 22 lutego 2023 r., sygn. akt IV Pa 118/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 9 grudnia 2019 r., IV P 337/19, zasądził od pozwanego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie na rzecz powoda P. S. kwotę 48 860,04 zł brutto tytułem odprawy emerytalnej wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 maja 2019 r. do dnia zapłaty - pkt I. W punkcie II wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3 295,09 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2 700,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Kosztami opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony z mocy ustawy, obciążył pozwanego i nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Rzeszowie kwotę 2 443,00 zł - pkt III.

Nadał wyrokowi w punkcie I rygor natychmiastowej wykonalności w zakresie kwoty 8 143,34 zł - pkt IV wyroku.

Wyrokiem z dnia 22 lutego 2023 r., IV Pa 118/22, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie oddalił apelację pozwanego od powyższego wyroku oraz zasądził od niego na rzecz powoda kwotę 3.405 zł zwrotu kosztów postępowania.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku pozwany zarzucił naruszenie: 1. art. 92¹ k.p., 2. art. 94 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej, 3. art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 z późn. zm.), 4. art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił występowaniem istotnego zagadnienia prawnego, potrzebą wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej.

W ocenie skarżącego problemem, który sprawia poważne trudności i rozbieżności interpretacyjne sądów jest ustalenie czy nabycie przez pracownika prawa do odprawy emerytalnej zależne jest od osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, nawet w przypadku gdy przyznane ma prawo do emerytury na podstawie przepisów odrębnych.

Pozwany wskazał, że istotne zagadnienie prawne sprowadza się do odpowiedzi na pytanie czy możliwe jest przyjęcie istnienia związku ustania stosunku pracy z przejściem na emeryturę w rozumieniu art. 92¹ § 1 k.p. czy też art. 94 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej w sytuacji gdy pracownik po ustaniu stosunku pracy podejmuje dalszą aktywność zawodową czy to u innego pracodawcy czy też w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Nadto z punktu widzenia aktywności zawodowej pracownika po ustaniu stosunku pracy u pracodawcy, od którego domaga się wypłaty odprawy emerytalnej, wyjaśnienia wymaga również kwestia tego czy w przypadku przyjęcia, że aktywność ta wyklucza możliwość występowania wyżej wskazanego związku, aktywność ta powinna zaistnieć bezpośrednio po ustaniu stosunku pracy czy też

można brać pod uwagę aktywność zawodową, która powstała później (np. kilka miesięcy od ustania stosunku pracy) i czy istnieją w tym zakresie ramy temporalne.

Skarżący wskazał, że z kwestią istotnego zagadnienia prawnego połączona jest kwestia naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez brak jakiegokolwiek odniesienia się do zgłaszanych na etapie postępowania apelacyjnego wniosków dowodowych w postaci wydruków z CEIDG oraz ze strony internetowej Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr [...] w R.. W ocenie pozwanego dowody te mają istotne znaczenie bowiem potwierdzają podjęcie przez powoda dalszej aktywności zawodowej po ustaniu stosunku pracy u pozwanego oraz potwierdzają brak związku ustania stosunku pracy z przejściem na emeryturę. W konsekwencji uchybienie to ma istotny wpływ na wynik sprawy a tym samym niniejszą skargę kasacyjną należy postrzegać jako oczywiście uzasadnioną w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Mając na względzie powyższe pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego w Rzeszowie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty, stosownie do art. 398¹⁶ k.p.c. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego oraz kosztów postępowania apelacyjnego i kosztów postępowania przed Sądem pierwszej instancji według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zaś w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydyczne argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Według dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego, istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko dla oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, lecz także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Zagadnienie to musi przy tym rzeczywiście występować w sprawie i mieścić się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym. Skarżący powinien dostrzegane zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., to jest istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo

niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365 i z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga ponadto przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, iż wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124). Twierdzenie o występowaniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów jest uzasadniony tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących owo zagadnienie.

Z kolei powołanie się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), wymaga od skarżącego zawarcia w uzasadnieniu wniosku wywodu prawnego wskazującego, w czym wyraża się ta "oczywistość" i przedstawienia argumentów na poparcie tego twierdzenia. Zobowiązuje zatem skarżącego do przedstawienia wywodu prawnego uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego

polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Podniesione przez skarżącego wątpliwości wskazywane w ramach podstaw przysądu określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. były już niejednokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, w związku z tym nie zachodzi potrzeba przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania, w oparciu o te przesłanki.

W wyroku z dnia 9 grudnia 2015 r., I PK 1/15 (LEX nr 1959540) Sąd Najwyższy stwierdził, że nie ma podstaw do uznania, że prawo do odprawy z art. 92¹ § 1 k.p. uwarunkowane jest "przejęciem na emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych". Na aprobatę zasługuje wyrażone w nim stanowisko, że przepis ten nie formułuje takiego wymagania, jak czynił to wprost art. 39 k.p. w brzmieniu obowiązującym przed 1 czerwca 2004 r., a zaprezentowana wykładnia prowadziłaby do pozbawienia prawa do odprawy emerytalnej zarówno pracownika, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę, co prawda przewidzianą w art. 24 ust. 2 i ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 z późn. zm.), jednak przysługującą z odrębnego Funduszu Emerytur Pomostowych (art. 29 ust. 1 i art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych; jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1924 z późn. zm.), jak i pracownika, który w sytuacji zbiegu prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz emerytury wojskowej wybrał to ostatnie świadczenie, jako korzystniejsze (por. w tym zakresie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 223/13, LEX nr 1394110 i powołane w nim orzecznictwo).

Także w wyroku z dnia 11 października 2007 r., III PK 40/07 (LEX nr 338805) Sąd Najwyższy przyjął, iż pobieranie emerytury policyjnej w trakcie wykonywania pracy w ramach stosunku pracy i powrót po ustaniu tego stosunku do statusu "emeryta policyjnego" nie pozbawia pracownika prawa do odprawy emerytalnej przewidzianej w art. 92¹ § 1 k.p.

Stanowisko to jest aktualne także w przypadku odprawy emerytalnej na podstawie art. 94 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej, w którym także mowa o "przejściu na emeryturę".

W obowiązującym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wystarczy sam fakt zmiany statusu z pracownika-emeryta na wyłącznie emeryta, co jest następstwem ustania jego stosunku pracy pozostającego w związku z przejściem na rentę lub emeryturę. W tym znaczeniu kilkakrotne przejście pracownika na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy u różnych pracodawców nie jest wykluczone (por. wyroki SN: z dnia 9 stycznia 2001 r., I PKN 172/00, OSNPiUS 2020 nr 16, poz. 380; z dnia 9 kwietnia 2008 r., II PK 304/07, OSNP 2009 nr 17-18, poz. 226; z dnia 11 października 2007 r., III PK 40/07, LEX nr 338805; z dnia 4 czerwca 2002 r., I PKN 346/01, Prawo Pracy 2003/1/35; z dnia 9 grudnia 2015 r., I PK 1/15, LEX nr 1959540; z dnia 2 października 2013 r., II PK 14/13, LEX nr 1388658).

Odnosząc się do ponoszonej przez skarżącego przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy zauważyć, że art. 227 k.p.c., określa jedynie, jakie fakty są przedmiotem dowodu, stanowiąc, iż są to fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Twierdzenie, że przepis ten został naruszony przez sąd rozpoznający sprawę, ma rację bytu tylko w sytuacji, gdy wykazane zostanie, iż sąd przeprowadził dowód na okoliczności niemające istotnego znaczenia w sprawie i ta wadliwość postępowania dowodowego mogła mieć wpływ na wynik sprawy, bądź gdy sąd odmówił przeprowadzenia dowodu na fakty mające istotne znaczenie w sprawie, wadliwie oceniając, że nie mają one takiego charakteru. Natomiast o tym, jakie fakty są istotne, decyduje przytoczona w pozwie podstawa faktyczna zgłoszonego przez powoda żądania w powiązaniu z normą prawa materialnego stanowiącą podstawę prawną orzekania o tym żądaniu (por. wyrok SN z 16 stycznia 2024 r., II USKP 67/23, LEX nr 3658151).

Ponadto należy podkreślić, że uzasadnienia orzeczeń sądu drugiej instancji nie muszą, a zwykle wręcz nie powinny zawierać wszystkich elementów typowych dla uzasadnienia judykatu pierwszoinstancyjnego, lecz jedynie te z elementów, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznania sprawy są niezbędne do przedstawienia motywów wydanego przez ten sąd rozstrzygnięcia. W badaniu, czy

uzasadnienie orzeczenia sądu drugiej instancji spełnia powyższe oczekiwania trzeba mieć również na uwadze, że wymagania stawiane takiemu uzasadnieniu są modyfikowane przez art. 378 § 1 k.p.c., który określa granice apelacji, w tym związanie sądu odwoławczego zarzutami apelacji oraz wynikającym z tego związania obowiązkiem zbadania zgłoszonych zarzutów. Obowiązek ten nie oznacza jednak, że na sądzie drugiej instancji ciąży powinność oddzielnego wypowiedzenia się o każdym z argumentów zawartych w apelacji. Przeciwnie, dopuszczalne jest zbiorcze wyrażenie oceny zgłoszonych zarzutów, tyle że przedstawienie wyników dokonanej przez sąd oceny podstaw i wniosków środka zaskarżenia powinno wskazywać na to, że zostały one przez ten sąd w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (postanowienie SN z 23 maja 2024 r., I CNP 26/23, LEX nr 3718245).

W związku z powyższym podnoszona przez skarżącego oczywista zasadność skargi nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, skoro po przejściu na emeryturę możliwe jest podjęcie dalszej aktywności zawodowej.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego nie orzeczono z uwagi na brak takiego wniosku co do etapu przedsądu.

[SOP]

R.G.